

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610253 Kackerudsmossen

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)
nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610253 Kackerudsmossen

Kommun: Säffle

Områdets totala areal: 76,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-12-22

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägareförhållanden:

Statligt

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2006-05-01, SCI: 2007-11-01, SAC: 2014-01-01, regeringsbeslut
M2013/2696/Nm

Naturtyper som ska bevaras i området:

Naturtyper enligt art- och habitatdirektivet:

7110 - Högmossar

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Kackerudsmossen är det prioriterade bevarandevärdet att bevara den värdefulla naturmiljön i form av ett representativt exempel på högmosse med den biologiska mångfalden som hör till den naturtypen.

Motivering: 1980 påbörjades en riksomfattande våtmarksinventering. Kackerudsmossen och 25 andra myrar i Värmlands län bedömdes då ha så höga naturvärden att de kom med i Myrskyddsplan för Sverige (Naturvårdsverket 1994). Myrskyddsplanen beskriver de myrar som har de högsta naturvärdena i landet. Som en följd av detta har även Kackerudsmossen tagits med i det europeiska nätverket av värdefulla naturområden, Natura 2000. Myrskyddsplanen för Sverige genomgick 2006 en revidering och sedan 2007 gäller den nya planen (Naturvårdsverket 2007). Även i denna plan är Kackerudsmossen upptagen som en av de mest skyddsvärda myrarna och ska därmed ges ett långsiktigt skydd.

Prioriterade åtgärder: I enlighet med naturreservats skötselplan är det prioriterat att återställa myrens hydrologi genom igenpluggning av diken och i samband med detta även göra biotopvårdande slyröjning vid dessa diken.

Beskrivning av området

Kackerudsmossen är en medelstor koncentrisk mosse. Mossen har, de för högmossar karaktäristiska strukturerna, ett öppet mosseplan, randskog och laggkärr. Randskogen omgärdar det öppna mosseplanet och sträcker sig ner till mossens laggkärr. Laggkärrarna utgör den kärren som finns mellan randskogen och den kringliggande skogsmarken.

Kackerudsmossens randskog är väl utvecklad och består av tall av varierande ålder. Laggen varierar i bredd och växlar från öppna till trädklädda kärr. Mosseplanet har ett mycket välutbildat strukturmönster av strängar och höljor. Kackerudsmossen utgör ett skolexempel på koncentrisk mosse med ovanligt tydligt koncentrisk mönster (en av de mest tydliga i landet). På mossen finns också några gölar.

Kackerudsmossen har en vegetation som är mycket typisk för högmossar. Mossens höljor domineras av mjukmattor med bland annat dystarr, kallgräs, ullvitmossa, flytvitmossa och rufsvitmossa. På tuvor och fastmattor växer karaktäristiska och typiska arter som t ex rostvitmossa, rubinvitmossa, rosling, tuvull och tuvsäv. Myren utgör häckningsmiljöer för bl a ljunpipare och storspov. Dessutom utgör mossen en plats för orrspel vilket gör mossen till regionalt intresse från ornitologisk synpunkt.

Mossen är lokalt skadad av diken i de perifera delarna och en mindre, till stora delar igenväxt torvtäkt finns i mossens norra del. I övrigt är mossen oskadad. I dess direkta omgivning finns flera planterade skogsbestånd med inslag av äldre barrskog.

Kackerudsmossen, med den karaktäristiska uppbyggnaden för högmossar och den för naturtypen typiska florán, är placerad i den högsta naturvärdesklassen i Värmlands länsomfattande våtmarksinventering samt ingår i Myrskyddsplan för Sverige, vilken listar myrarna i landet med de högsta naturvärdena.

Vad kan påverka negativt

Potentiella hot mot naturtypen högmossar i området:

- Förändrad hydrologi och hydrokemi till följd av dikning, dikesrensning och andra markavvattnande åtgärder på och i nära anslutning till mossen påverkar både flora och fauna negativt.
- Torvbrytning
- Anläggning av skogsbilvägar ska undvikas över eller i närheten av myren. Eventuella vägar ska planeras och övervägas noggrant så att de inte påverkar Natura 2000-området negativt.
- Skogsbruk inom myren eller i dess närområde utgör hot mot myrens värden. Dels genom att avverkning av skogbevuxna myrar (exempelvis randskogen hos högmossar) förändrar myrens strukturer och funktioner och dels genom att avverkning kan leda till indirekta effekter som näringsläckage och förändrad hydrologi, exempelvis orsakade av körskador. Avverkning av fastmarksholmar och buffertzoner i myrens närområde förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i övergångszonen mellan myren och fast mark. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan också orsaka läckage av näringsämnen ut på myren. Skyddsdikning i samband med avverkning kan medföra näringsläckage och förändrad hydrologi.
- Skogsbruksåtgärder och andra verksamheter som innebär att miljön på fastmarksholmar, skogbevuxen myr och kantskogen förändras kan innebära att potentiella häckningsmiljöer för habitattypiska arter påverkas negativt.
- Spridning av kalk, gödning och andra ämnen i naturtypen, vilket kan ge drastiska förändringar

på vegetationens sammansättning. Motsvarande spridning av kemiska ämnen i områdets närhet får inte ske så att det kan påverka mossen negativt.

- Ökat kvävenedfall, vilket kan orsaka förändringar i växtsammansättningen t.ex. igenväxning av gölar. Igenväxning av gölar utgör hot för ett flertal fågelarter.
- Negativ förändring av vegetationen på grund av sur nederbörd.
- Exploatering i form av leder eller andra anläggningar kan skada objektet, antingen som en direkt effekt eller indirekt genom anläggningsarbetet.
- Ett alltför hårt tryck av besökare i närheten av störningskänsliga fågelarters häckningsplatser kan komma att innebära misslyckade häckningar.
- Ovarsam skoterkörning och körning med fyrhjuling.

Området är sedan år 2014 skyddat som naturreservat med syfte att bevara ett representativt exempel på högmosse med den biologiska mångfald som hör till den naturtypen. Syftet uppnås genom att myrmarken tillåts att utvecklas fritt, exploatering och arbetsföretag i området förhindras, områdets naturliga hydrologi restaureras samt skyddas från fysisk påverkan. Genom reservatsföreskrifterna regleras ett flertal potentiella hot mot högmossen. Främst bedöms det gälla förbud att:

- Avverka träd och buskar eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
- Bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets ytformer.
- Dra fram mark- eller luftledning.
- Uppföra byggnad eller annan anläggning.
- Använda eller sprida kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen.
- Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
- Rensa befintliga diken.
- Framföra fordon (tex snöskoter och fyrhjuling).

(De fullständiga reservatsföreskrifterna framgår av områdets reservatsbeslut)

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetillstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Enligt första stycket i 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap 4 miljöbalken).
- Beslutade föreskrifter och skötselplan för naturreservatet Kackerudsmossen. Hela Natura 2000-området omfattas av skydd som naturreservat.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 miljöbalken (omfattar största delen av Kackerudsmossens Natura 2000-område).
- Förbud enligt 11 kap. 14 § 1 st. miljöbalken mot markavvattning gäller i Säffle kommun (Förordning 1998:1388 om vattenverksamhet m.m.).
- Tillstånd till torvtäkt krävs enligt 9 kap. miljöbalken.
- Strandskyddet omfattar land- och vattenområden inom 100 meter från strandlinjen av Gårdsjön vid normalt medelvattenstånd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken. Gårdsjön ligger öster intill Natura 2000-området.
- Myrskyddsplan för Kackerudsmossen.

Vid samråds- och tillståndsärenden är det viktigt att beakta hela myrkomplexet, d v s även myrmark som ligger utanför Natura 2000-gränsen, samt myrkomplexets tillrinningsområde.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder: I mossens perifera delar finns idag flera äldre diken. Flera av diken är idag igenvuxna eller på väg att växa igen. Lokala störningar i vegetationen, exempelvis i form av ökat träduppslag, förekommer dock i dikenas närhet. Längs mossens västra sida samt norra del löper dock större diken, vilka har en tydligt avvattnande effekt på mossen. Även längs en mindre del av mossens östra sida finns ett avvattnande dike. För att Kackerudsmossen ska uppnå gynnsamt tillstånd måste myrens hydrologi återställas. En plan för sådana åtgärder finns i naturreservatets skötselplan från 2014 och omfattar igenpluggning av diken på utvalda platser, samt biotopvårdande röjning av sly vid dessa diken efter pluggningen.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målandikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målandikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper enligt art- och habitatdirektivet:

7110 - Högmossar

Areal: 58,76 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen omfattar tydligt välvda mossar som har höjt sig över omgivningen och utvecklat ett öppet eller trädklätt mosseplan. Hela den hydrologiska enheten inkluderas i naturtypen, dvs mosseplanet samt omgivande laggkärr och randskog som ofta finns mellan mosseplanet och laggen. Tre undergrupper kan urskiljas: Öppna mosseplan (krontäckning 0-30 %), Trädklädda mosseplan och delar av mosse (krontäckning 30-100 %), samt Laggkärr (krontäckning 0-100 %). Gölar, höljor, strängar, tuvor, dråg, småvatten och vattenmosaiker kan förekomma i högmossekomplexet. Mosseplanets vattenförsörjning sker endast genom direkt nederbörd. Därmed blir näringshalten och pH-värdet mycket låga, vilket gör miljön artfattig. Vegetationen domineras ofta av ris och vitmossor. Myrens hydrologi och hydrokemi är inte starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp, dock kan mindre, reversibla, ingrepp som orsakat lokal störning finnas i begränsade delar av myren.

Inom Natura 2000-området Kackerudsmossen är naturtypen väl representerad och omfattar 58,76 ha vilket motsvarar ca 77 % av Natura 2000-områdets yta. Såväl det öppna mosseplanet som omgivande randskog och laggkärr ingår i komplexet högmossar med naturtyp 7110 inom området. En områdesspecifik beskrivning av naturtypen finns under rubriken Beskrivning av området.

För att den ingående naturtypen högmossar ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Opåverkad hydrologi; avvattningens verksamhet får ej förekomma.
- Opåverkad hydrokemi; kalkning, gödsling och andra verksamheter som kan påverka hydrokemin får inte utföras.
- Strukturer/formelement (tuvor, strängar, höljor, gölar mm) bibehålls i samma omfattning och geografiska spridning. Undantag då förändringen är en positiv effekt av skötsel och restaureringsåtgärder eller då förändring beror på naturliga processer.
- De rätta växtbetingelserna för naturtypernas karaktärsarter och typiska arter ska bibehållas så att någon påtaglig minskning av ingående arter inte förekommer. De typiska arterna är arter som reagerar relativt snabbt på naturtypiska hotfaktorer. Förekomsten av de typiska arterna utgör ett mått på naturtypens bevarandetilstånd.

Bevarandemål

Arealen av högmossar (7110) ska vara minst 58,76 hektar. Myrens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattning eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. Hydromorfologiska strukturer som är väl förknippade med naturtypen ska vara allmänt förekommande (exempelvis tuvor, strängar, höljor, gölar). Mosseplanet ska vara öppet utan indikation på att det sker igenväxning av vass, buskar eller träd eller annan vegetation med krontäckning på 0-30%. Omgivande laggkärr ska bibehållas intakta. Mossens randskog ska lämnas orörd för att bibehålla eller utvecklas mot naturskogskaraktär. Här ska exempelvis finnas ett skiktat trädbestånd dominerat av tall med förekomst av gamla träd och död ved i olika former. Myrens hydrokemi ska vara näringsfattig utan betydande antropogen påverkan. Bottenskiktet ska domineras av vitmossor. Typiska arter som exempelvis rostvitmossa, rubinvitmossa, ullvitmossa, kallgräs, dystarr och vitag ska

förekomma.

Bevarandetillstånd

Kackerudsmossen utgör ett representativt exempel på naturtypen högmossar. Genom sin karaktäristiska flora och sin betydelse som fågellokal hyser området höga biologiska värden. Förekomsten av naturtypiska arter är mycket god. Här påträffas de typiska kärlväxarterna vitag, kallgräs, dystarr och tuvsäv. Typiska mossarter som förekommer är rostvitmossa, flytvitmossa, praktvitmossa, rubinvitmossa, ullvitmossa, flaggvitmossa och rufsvitmossa.

I mossens perifera delar finns flera diken. Flera av diken är idag igenvuxna eller på väg att växa igen. Lokala störningar i vegetationen förekommer dock i dikenas närhet. Längs mossens västra sida samt norra del löper dock större diken, vilka har en tydligt avvattnande effekt på myren. Även längs en del av mossens östra sida finns ett avvattnande dike. I norra delen av mossen finns spår från en gammal torvtäkt.

Bevarandetillståndet för mossen bedöms idag (2017) som icke gynnsamt eftersom mossen fortfarande är påverkad av avvattnande diken. För att mossen ska uppnå gynnsamt tillstånd behöver myrens hydrologi återställas. Förekomsten av typiska arter och täckningsgraden av vitmossor bedöms dock vara god/tillräcklig (uppgift från uppföljning av området 2015).

Utvecklingsmark

I Natura 2000-områdets norra del finns 0,65 ha utvecklingsmark med målnaturtyp 9010 (taiga).

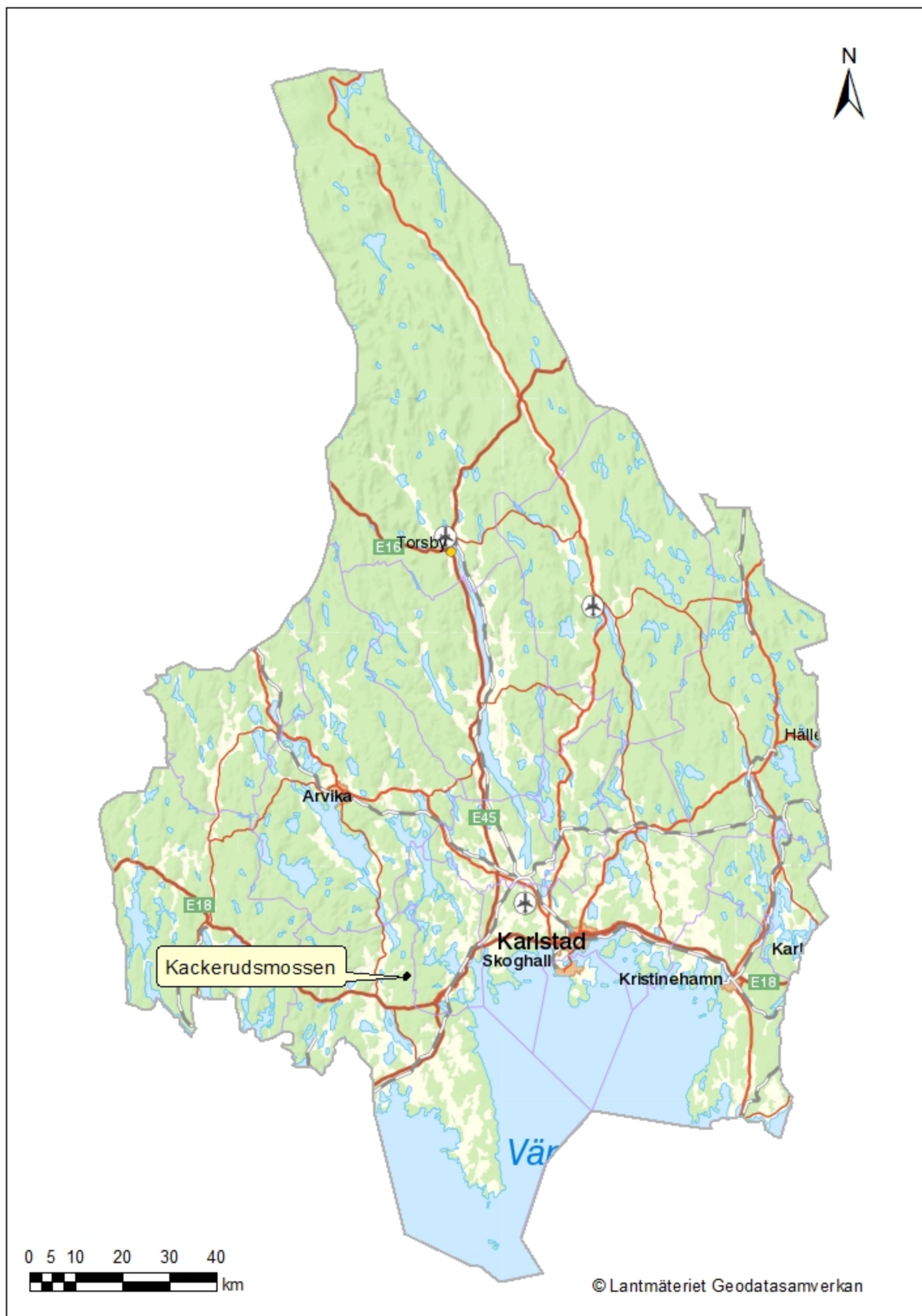
Dokumentation

- Länsstyrelsen i Värmlands län. 1997. Våtmarksinventering i Värmlands län. Opublicerad.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2007. Basinventering av Kackerudsmossen. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2010. Bevarandeplan för Natura 2000-området Kackerudsmossen. Fastställd 2010-05-10.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2014. Beslut och skötselplan för naturreservatet Kackerudsmossen. Beslut 2014-04-24.
- Länsstyrelsen i Värmlands län 2015: Uppföljning av Kackerudsmossen - enligt Naturvårdsverkets metod (manual beslutad 2010-05-03) för uppföljning av myrar inom skyddade områden. Opublicerat.
- Naturvårdsverket. Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar. 7110 Högmossar. Uppdaterad: november 2011. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 1994: Myrskyddsplan för Sverige.
- Naturvårdsverket. 2007. Myrskyddsplan för Sverige - Objekt i Värmlands län. Särtryck ur Myrskyddsplan för Sverige, delrapport: Objekt i Svealand. Rapport 5668 - April 2007.

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta

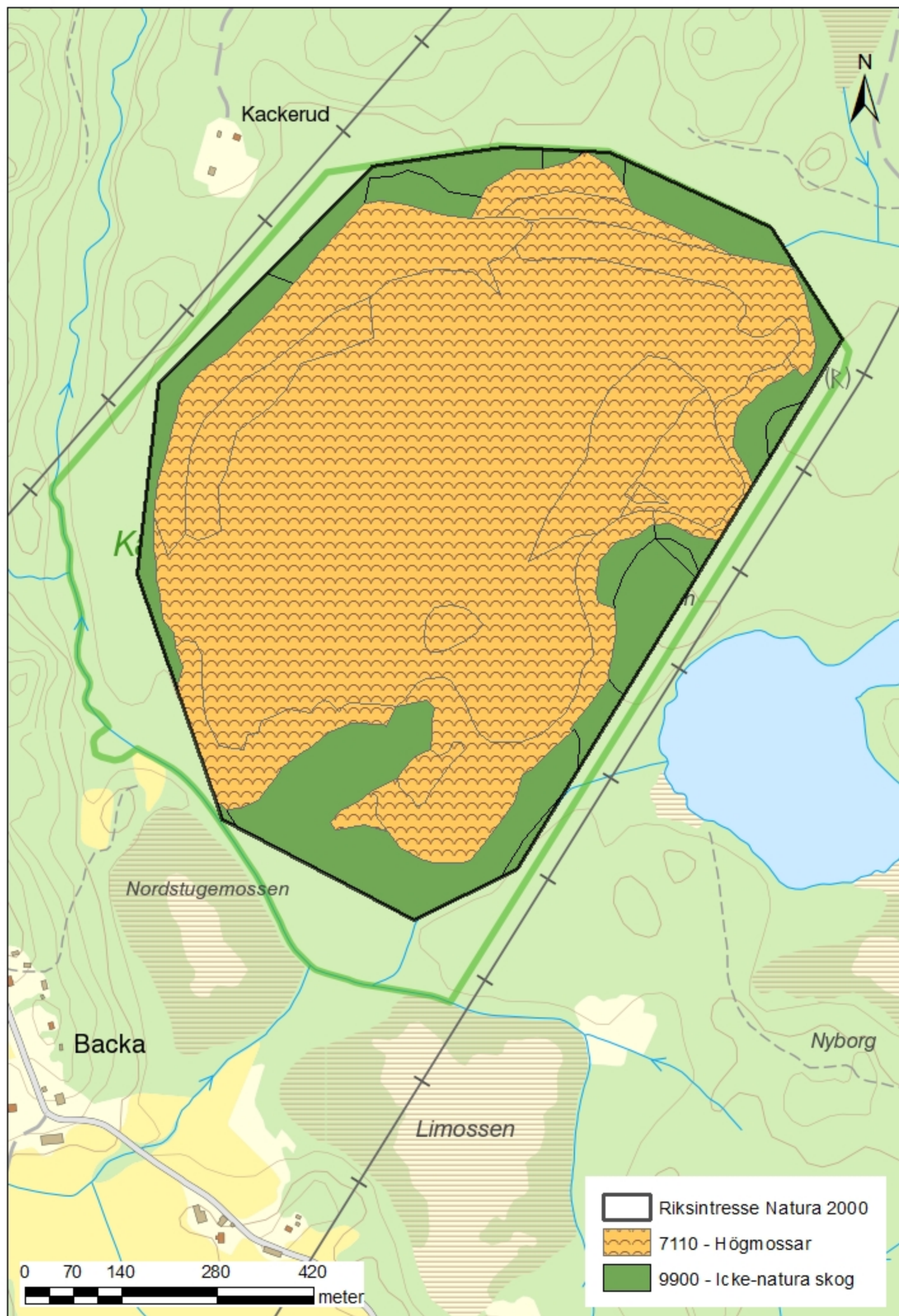
Bilaga 1. Översiktskarta med markering för Natura 2000-området Kackerudsmossen

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Kackerudsmossen

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland